

SLUŽBA ZA REVIZIJU FINANSIRANJA POLITIČKIH STRANAKA

Na osnovu člana 10. stav (1) Zakona o finansiranju političkih stranaka („Službeni glasnik BiH“, broj 95/12 i 41/16), člana 25. Pravilnika o godišnjim finansijskim izvještajima političkih stranaka („Službeni glasnik BiH“ broj 96/13 i i 89/16) i člana 12. Pravilnika o administrativnim procedurama pregleda, kontrole i revizije finansijskih izvještaja političkih stranaka („Službeni glasnik BiH“ broj 103/08), izdajem

IZVJEŠTAJ O PREGLEDU GODIŠNJEG FINANSIJSKOG IZVJEŠTAJA ZA 2018. GODINU GRADANSKOG SAVEZA

Broj: 03-07-6-347/19
Sarajevo, 07. avgust 2020. godine

SADRŽAJ

MIŠLJENJE REVIZORA.....	3
1. UVOD.....	4
2. PREDSTAVLJANJE POLITIČKE STRANKE.....	4
Predmet pregleda i kontrole.....	5
Cilj pregleda i kontrole.....	5
Obim pregleda i kontrole.....	5
4. PRETHODNE KONTROLE I REVIZIJE.....	5
5. NALAZI I PREPORUKE.....	5
5.1 NALAZI.....	5
5.2 PREPORUKE.....	8

MIŠLJENJE REVIZORA

Služba za reviziju finansiranja političkih stranaka izvršila je pregled godišnjeg finansijskog izvještaja Građanskog saveza za 2018. godinu i finansijskog izvještaja za period od dana podnošenja prijave za ovjeru za izbore do dana ovjere rezultata Opštih izbora, održanih u oktobru 2018. godine.

Rukovodstvo političke stranke je odgovorno za finansijske izvještaje, postupanje stranke u skladu sa odredbama Zakona o finansiranju političkih stranaka i odredbama poglavlja 15 Izbornog zakona Bosne i Hercegovine, te uspostavljanje efikasnog sistema internih kontrola.

Pregled smo obavili u skladu sa revizijskim standardima primjenjivim na angažmanu u pregledu. Ovi standardi zahtijevaju da planiramo i izvršimo pregled da bi dobili umjerenu pouzdanost da stranka nije značajno kršila odredbe Zakona o finansiranju političkih stranaka.

Pregled je ograničen na kontrolu godišnjeg finansijskog izvještaja političke stranke i primjenu analitičkih procedura na podacima iz finansijskih izvještaja, pa prema tome ne obezbjeđuju pouzdanost koja bi se dobila izvršenom revizijom u prostorijama stranke.

Na osnovu našeg pregleda utvrđeno je sljedeće:

Pregledom godišnjeg finansijskog izvještaja za 2018. godinu, utvrđeno je da je Građanski savez prekršio odredbu člana 4. stav (1), člana 5. stav (4), člana 8. stav (1), člana 11. stav (1) i člana 12. stav (1), stav (3) i stav (4) Zakona o finansiranju političkih stranaka i odredbe člana 15.1 stav (1) Izbornog zakona BiH.

Pregledom, odnosno kontrolom finansijskih izvještaja, osim gornjih napomena, nismo zapazili ništa značajno, što bi ukazalo na nedostatke u finansijskom izvještaju ili na finansiranje ove političke stranke suprotno odredbama Zakona o finansiranju političkih stranaka i člana 15.10 Izbornog zakona Bosne i Hercegovine.

1. UVOD

Služba za reviziju finansiranja političkih stranaka (u daljem tekstu: Služba za reviziju) izvršila je pregled godišnjeg finansijskog izvještaja Građanskog saveza za 2018. godinu finansijskog izvještaja za period od dana podnošenja prijave za ovjeru za izbore do dana ovjere rezultata Opštih izbora, održanih u oktobru 2018. godine.

Pregled i kontrola finansijskog izvještaja su provedeni u skladu sa članom 25. Pravilnika o godišnjim finansijskim izvještajima političkih stranaka i članom 2. Pravilnika o administrativnim procedurama pregleda, kontrole i revizije finansijskih izvještaja političkih stranaka.

Zbog činjenice da nije obavljena revizija u prostorijama političke stranke, postoji mogućnost da pojedine materijalno značajne greške ne budu otkrivene.

Prema podacima iz godišnjeg finansijskog izvještaja, Građanski savez se finansirao iz sljedećih izvora:

R/B	Izvori finansiranja	Iznos (KM)	Struktura (%)
1.	Članarina	148,00	0,27
2.	Prilozi fizičkih lica (3-a)	0,00	0,00
3.	Prilozi pravnih lica (3-b)	0,00	0,00
4.	Prihodi od imovine (3-c)	0,00	0,00
5.	Prihodi od dobiti preduzeća u vlasništvu političke stranke (3-d)	0,00	0,00
6.	Prihodi od poklona (3-e)	0,00	0,00
7.	Prihodi iz budžeta (3-f)	55.303,68	99,53
8.	Prihodi od propagande (3-g)	0,00	0,00
I	Ukupni prihodi (1-8)	55.451,68	99,80
II	Ostali prihodi i drugo	113,52	0,20
	Izvori finansiranja (I+II)	55.565,20	100,00

U godišnjem finansijskom izvještaju stranka je iskazala rashode u ukupnom iznosu od 82.643,63 KM.

2. PREDSTAVLJANJE POLITIČKE STRANKE

Naziv političke stranke: Građanski savez. Skraćeni naziv: GS.

Građanski savez registrovan je kod Općinskog suda u Sarajevu Rješenjem broj: 065-0-F1-16-000003 od 04.05.2016. godine. Rješenjem istog suda, broj: 065-0-F1-17-000020 od 03.01.2018. godine upisane su promjene sjedišta stranke i lica ovlaštenog za zastupanje i predstavljanje stranke.

Sjedište političke stranke je u Sarajevu, ulica Branilaca Sarajeva 47/2.

Ovlašteno lice za predstavljanje i zastupanje stranke je Nihad Čolpa, predsjednik.

Lice ovlašteno za podnošenje finansijskih izvještaja za 2018. godinu je Nihad Čolpa.

Prema podacima iz godišnjeg finansijskog izvještaja za 2018. godinu, Građanski savez ima sljedeću organizacionu strukturu:

- Centrala Građanskog saveza,
- Građanski savez Bihać i
- Građanski savez Mostar.

3. OPIS PREGLEDA I KONTROLE FINANSIJSKOG IZVJEŠTAJA

Predmet pregleda i kontrole je godišnji finansijski izvještaj Građanskog saveza za 2018. godinu i finansijski izvještaj za period od dana podnošenja prijave za ovjeru za izbore do dana ovjere rezultata Opštih izbora, održanih u oktobru 2018. godine.

Cilj pregleda i kontrole je da revizor na bazi finansijskog izvještaja pokuša da ustanovi da li je politička stranka u izvještajnom periodu postupala u skladu sa odredbama Zakona o finansiranju političkih stranaka i odredbama člana 15.10 Izbornog zakona BiH. Ukoliko revizor na bazi kontrole finansijskog izvještaja utvrdi određena kršenja navedenih zakona, ocjenjuje da li je potrebno izvršiti reviziju u prostorijama stranke da bi mogao izraziti mišljenje o tome da li se stranka finansirala u skladu sa Zakonom o finansiranju političkih stranaka, te da li je ostvarila troškove izborne kampanje u okviru zakonom utvrđenog limita.

Obim pregleda i kontrole finansijskih izvještaja Građanskog saveza obuhvata kontrolu i provođenje analitičkih procedura radi utvrđivanja usklađenosti podataka koje je stranka iskazala u finansijskom izvještaju sa odredbama Zakona o finansiranju političkih stranaka, odnosno usklađenosti izvora finansiranja, sa posebnim naglaskom na prihode iz budžeta.

4. PRETHODNE KONTROLE I REVIZIJE

Služba za reviziju obavila je pregled finansijskih izvještaja Građanskog saveza za 2016. i 2017. godinu, nakon čega su izdati izvještaji o pregledu sa nalazima revizije, mišljenjem revizora i preporukama stranci.

Nakon izvršenog pregleda godišnjeg finansijskog izvještaja za 2017. godinu, Služba za reviziju je izdala Izvještaj o pregledu sa mišljenjem revizora, nalazima revizije i preporukama stranci: da poslovne knjige vodi u skladu sa računovodstvenim propisima, da uspostavi potpune i tačne evidencije o приходima, rashodima i obavezama i da finansijske izvještaje koje podnosi Centralnoj izbornoj komisiji Bosne i Hercegovine popunjava u skladu sa Pravilnikom o godišnjim finansijskim izvještajima političkih stranaka.

Nerealizovane preporuke:

Na osnovu uočenih nedostataka u godišnjem finansijskom izvještaju za 2018. godinu, utvrđeno je da Građanski savez nije ispoštovao preporuke revizije.

5. NALAZI I PREPORUKE

5.1 NALAZI

a) Građanski savez nije postupio u skladu sa odredbama člana 4. stav (1) Zakona o finansiranju političkih stranaka¹.

Građanski savez je dostavio Program utroška sredstava za 2018. godinu u kojem je planirao ukupne troškove u iznosu od 89.934,63 KM.²

Pregledom finansijskog izvještaja i finansijske dokumentacije, utvrđeno je da je politička stranka sredstva u iznosu od 16.491,12 KM utrošila mimo svog finansijskog plana rashoda, odnosno programa utroška sredstava za 2018. godinu, kako slijedi:

- Stranka je planirala *Troškove propagande* u 2018. godini u iznosu od 40.000,00 KM, a iste je ostvarila u iznosu od 55.648,77 KM, što je za 15.648,77 KM više od planiranog iznosa.

¹ U skladu sa odredbom iz člana 4. stav (1) Zakona o finansiranju političkih stranaka, stranka finansijska sredstva iz člana 3. stav (1) ovog Zakona može koristiti isključivo za ostvarivanje ciljeva utvrđenih svojim programom i statutom.

² Stranka je dana 26.02.2020. godine dostavila Rebalans Programa utroška sredstava za 2018. godinu. S obzirom da je stranka sa zakašnjenjem dostavila Rebalans, isti nije uzet u razmatranje. Da bi Rebalans Programa utroška sredstava za 2018. godinu bio prihvaćen isti je bilo potrebno dostaviti onog momenta kada je i usvojen.

- Na isti način, stranka je *Troškove plata* za 390,14 KM i *Ostale troškove* za 452,21 KM ostvarila u većem iznosu u odnosu na planirane rashode.

b) Stranka je prekršila odredbe člana 5. stav (4) Zakona o finansiranju političkih stranaka.

Građanski savez u poslovnim knjigama i u finansijskom izvještaju nije iskazao nenovčanu donaciju „Colors print obrt“ u iznosu od 265,00 KM, što je suprotno odredbama člana 5. stav (4) Zakona o finansiranju političkih stranaka.

Uvidom u poslovne knjige stranke utvrđeno je da je stranka u 2018. godini iskazala obaveze iz prethodne godine po početnom stanju prema dobavljaču „Color print obrt“. Stranka je u 2018. godini isknjižila obaveze iz svojih poslovnih knjiga prema dobavljaču „Color print obrt“ u iznosu od 265,00 KM, a da nije otpise obaveza evidentirala u okviru prihoda.

S obzirom da je stranka izvršila otpis obaveza, na taj način je ostvarila nenovčani prilog, koji je u skladu sa odredbama iz člana 5. stav (4) Zakona o finansiranju političkih stranaka imala obavezu da evidentira u poslovnim knjigama i prijavi u godišnjem finansijskom izvještaju za 2018. godinu.

c) Pregledom godišnjeg finansijskog izvještaja za 2018. godinu, utvrđeno je da je Građanski savez prekršio odredbe člana 8. stav (1) Zakona o finansiranju političkih stranaka.

Građanski savez je u 2018. godini primio novčana sredstva od neimenovanih lica u iznosu od 113,52 KM i nenovčanu donaciju od Finansijsko-informatičke agencije u iznosu od 70,00 KM, čime je prekršila odredbe člana 8. stav (1) Zakona o finansiranju političkih stranaka.

- Stranka je u 2018. godini izvršila otpis svojih obaveza prema dobavljaču Finansijsko-informatička agencija u iznosu od 70,00 KM, koju je u svojim poslovnim knjigama iskazala po početnom stanju³. Neplaćanjem obaveze stranka je ostvarila nenovčanu donaciju.
- Politička stranka je tokom 2018. godine putem PayPal-a primila uplate za koje nema dovoljno podataka o uplatiocu (donatorima), što ukazuje na činjenicu da je riječ o anonimnim donacijama. Vrijednost navedenih donacija iznosila je 113,52 KM, što je stranka u poslovnim knjigama evidentirala i u godišnjem finansijskom izvještaju iskazala kao ostale prihode.

S obzirom da je članom 8. stav (1) tačka b i e) zabranjeno finansiranje političkih stranaka od strane javnih institucija i neimenovanih, odnosno anonimnih donatora, stranka je postupila suprotno odredbama navedenog člana Zakona o finansiranju političkih stranaka, odnosno finansirala se iz zabranjenih izvora.

d) Građanski savez je prekršio odredbe člana 11. stav (1) i člana 12. stav (1), stav (3) i stav (4) Zakona o finansiranju političkih stranaka i člana 15.1 stav (1) Izbornog zakona BiH.

Pregledom godišnjeg finansijskog izvještaja, utvrđeno je da Građanski savez nije vodio poslovne knjige u skladu sa računovodstvenim propisima, nije uspostavio potpune i tačne evidencije o svojim prihodima, rashodima, obavezama i novčanim tokovima i nije obrasce godišnjeg finansijskog izvještaja za 2018. godinu popunio u skladu sa Pravilnikom o godišnjim finansijskim izvještajima političkih stranaka - u daljem tekstu: Pravilnik, čime je prekršio odredbe člana 11. stav (1) i člana 12. stav (1), stav (3) i stav (4) Zakona o finansiranju političkih stranaka.

- (1) Građanski savez nije u obrascu 2 (pregled prometa svih transakcijskih računa političke stranke) godišnjeg finansijskog izvještaja prijavio transakcijske račune broj: 1610000165770198 i 1610000165770004 kod Raiffeisen banke d.d. Sarajevo, čime je prekršio odredbe člana 11. Pravilnika.

³ Obaveza iz 2017. godine.

Kontrolom izvoda sa transakcijskog računa broj: 1610000165770198 utvrđeno je da je početni saldo iznosio 16,92 KM, promet ulaza je iznosio 820,00 KM, promet izlaza je iznosio 833,00 KM i saldo na dan 31.12.2018. godine iznosio je 3,92 KM.

Kontrolom valutne kartice sa transakcijskog računa broj: 1610000165770004 utvrđen je negativan početni saldo u iznosu od 56,00 KM, promet izlaza u iznosu od 110,00 KM i negativan saldo na dan 31.12.2018. godine u iznosu od 166,00 KM.

(2) U obrascu 3 (izvori finansiranje) i 3-e finansijskog izvještaja (nenovčane donacije i računi koje stranka nije imala obavezu platiti) stranka nije iskazala nenovčanu donaciju pravnog lica „Color print obrt“ u iznosu od 265,00 KM i Finansijsko-informatičke agencije u iznosu od 70,00 KM, čime je prekršila odredbe člana 13. i 18. Pravilnika.

(3) U obrascu 3-f finansijskog izvještaja (prihodi iz budžeta) stranka nije adekvatno iskazala prihode iz budžeta, čime je prekršila odredbe člana 19. Pravilnika.

Stranka je sredstva uplaćena iz budžeta Općine Centar Sarajevo u iznosu od 4.507,25 KM evidentirala i u finansijskom izvještaju iskazala kao prihod iz budžeta Grada Sarajevo. Na taj način stranka je iskazala prihod iz budžeta Grada Sarajevo u većem iznosu za 4.507,25 KM, dok je prihod iz budžeta Općine Centar Sarajevo umanjila za navedeni iznos.

(4) Pregledom godišnjeg finansijskog izvještaja, poslovnih knjiga i dodatne dokumentacije utvrđeno je da Građanski savez nije uspostavio potpune i tačne evidencije o rashodima stranke, te ih nije pravilno iskazao u godišnjem finansijskom izvještaju u obrascu 4.1 (režijsko-administrativni i ostali troškovi), čime je prekršio odredbe člana 21. i 22. Pravilnika.

- Uvidom u poslovne knjige stranke utvrđeno je da je stranka u 2018. godini u svojim poslovnim knjigama iskazala pretplatu po početnom stanju kod dobavljača „Intea“ u iznosu od 326,61 KM. Stranka je u toku 2018. godine ovu pretplatu kod dobavljača isknjižila iz poslovnih knjiga, a da tom prilikom nije teretila troškove⁴.

S obzirom na to da stranka u svojim poslovnim knjigama iskazuje pretplatu kod dobavljača, evidentno je da stranka ne iskazuje sve svoje troškove, odnosno nema tačne evidencije o svojim troškovima.

- Pregledom poslovnih knjiga i ugovora o zakupu utvrđeno je da je stranka troškove zakupa poslovnog prostora u Gradu Sarajevo iskazala u većem iznosu za 297,00 KM u odnosu na ugovorenu cijenu zakupa.

(5) Građanski savez u postizbornom finansijskom izvještaju nije iskazao troškove izborne kampanje u obrascu 4.2 (troškovi kampanje), čime je prekršio odredbe člana 12. stav (3) Zakona o finansiranju političkih stranaka i odredbe člana 15.1 stav (1) Izbornog zakona BiH i odredbe Pravilnika o predizbornim i postizbornim finansijskim izvještajima političkih stranaka.

Uvidom u postizborni finansijski izvještaj utvrđeno je da je stranka troškove kampanje iskazala zajedno sa režijsko-administrativnim i ostalim troškovima u obrascu 4.1. u iznosu od 43.383,30 KM.

e) Građanski savez nije platio troškove izborne kampanje putem transakcijskog računa koji je otvorio za finansiranje izborne kampanje.

Pregledom je utvrđeno da je stranka dio troškova izborne kampanje koji se odnosi na oglašavanje putem kompanije „Facebook“ isplatila sa redovnog računa u iznosu od 416,19 KM.

S obzirom da je navedeni trošak vezan za kampanju, stranka je imala obavezu i ovaj račun platiti sa namjenskog računa sa finansiranje troškova kampanje.

⁴ Stranka je međusobno zatvorila pretplatu dobavljača „Intea“ u iznosu od 326,61 KM sa obavezama prema dobavljačima „Color print obrt“ u iznosu od 265,00 KM i Finansijsko-informatička agencija u iznosu od 70,00 KM.

Članom 4.4 Izbornog zakona Bosne i Hercegovine propisano je da prijava za ovjeru sadrži broj računa za finansiranje izborne kampanje.

Troškovi kampanje

Prema odredbama člana 15.10 Izbornog zakona Bosne i Hercegovine, politička stranka za potrebe izborne kampanje ne smije potrošiti više od 0,30 odnosno 0,20 KM⁵ po biraču u svakom izbornom krugu, prema broju birača koje je objavila Centralna izborna komisija BiH. Prema podacima Centralne izborne komisije BiH, na osnovu broja birača, Građanski savez je mogao potrošiti 891.912,35 KM.

Politička stranka je u godišnjem finansijskom izvještaju koji je podnijela Centralnoj izbornoj komisiji BiH, iskazala troškove kampanje u iznosu od 55.648,77 KM.

5.2 PREPORUKE

Preporučuje se Građanskom savezu da se pridržava odredaba Zakona o finansiranju političkih stranaka, a posebno na osnovu uočenih nedostataka se preporučuje:

- *da finansijska sredstva obezbijedena za finansiranje stranke koristi u skladu sa utvrđenim programom utroška sredstava,*
- *da uspostavi evidencije o svojim nenovčanim donacijama,*
- *da se ne finansira iz izvora koji su zabranjeni političkim strankama,*
- *da poslovne knjige vodi u skladu sa računovodstvenim propisima,*
- *da uspostavi potpune i tačne evidencije o prihodima i rashodima,*
- *da finansijske izvještaje koje podnosi Centralnoj izbornoj komisiji Bosne i Hercegovine popunjava u skladu sa Pravilnikom o godišnjim finansijskim izvještajima političkih stranaka i Pravilnika o predizbornim i postizbornim finansijskim izvještajima političkih stranaka i*
- *da troškove kampanje plaća isključivo sa posebnog računa za finansiranje kampanje.*

KOMENTAR:

Građanski savez nije se očitovao na nalaze i mišljenje revizora dato u Preliminarnom izvještaju o pregledu godišnjeg finansijskog izvještaja za 2018. godinu.

šef Odsjeka za revizijske poslove

Sanja Tošović

revizor

Veliborka Kenjić

šef Službe za reviziju

Mr.sc Hasida Gušić

⁵ Član 15.10 stav 2. Izbornog zakona Bosne i Hercegovine propisuje da se maksimalno dozvoljeni iznos za finansiranje izborne kampanje izračunava tako što se broj glasača u svim izbornim jedinicama u kojima politički subjekt ima kandidatsku listu ili kandidata pomnoži sa: 30 feninga za načelnika opštine odnosno gradonačelnika i za članove skupštine opštine, članove Narodne skupštine RS i Predstavničkog doma Parlamenta Federacije BiH, članove Parlamentarne skupštine BiH, člana Predsjedništva BiH, i predsjednika i potpredsjednike RS, odnosno 20 feninga za izbore za članove kantonalnih skupština.